

ОБГРУНТУВАННЯ

щодо необхідності доопрацювання проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (щодо уточнення умов розповсюдження програм телерадіоорганізацій у складі універсальної програмної послуги)» (реєстр. № 3504 від 23.11.2015).

Верховною радою України 12 липня 2016 року прийнято за основу проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (щодо уточнення умов розповсюдження програм телерадіоорганізацій у складі універсальної програмної послуги)» (реєстр. № 3504 від 23.11.2015).

Ініціатива щодо включення програм суспільного мовлення та парламентського каналу Рада до переліку обов'язкових програмам однозначно заслуговує на підтримку, водночас необхідно доопрацювати законопроект в частині порядку розповсюдження програм місцевих мовників та програм, що розповсюджуються з використанням радіочастотного ресурсу України.

1. Захистити інформаційний простір держави шляхом збереження права громадян на доступ до інформації, що розповсюджується вітчизняними телекомпаніями з використанням радіочастотного ресурсу.

Проектом закону передбачається виключення зі складу універсальної програмної послуги програм, що розповсюджуються ефірним способом, отже відносини між українськими мовниками та провайдерами програмної послуги переходять на ринкові умови.

За таких обставин телекомпанії почнуть вимагати від провайдерів сплату роялті за ретрансляцію своїх програм, в свою чергу, провайдери можуть встановити плату за технічне розповсюдження українських телепрограм у телекомунікаційних мережах.

Така ситуація призведе до збільшення витрат телекомпаній, з одного боку, або ж до здорожчання програмних послуг для кінцевого споживача з іншого.

Ще одним сценарієм розвитку подій є ризик зникнення з кабельних мереж програм українських мовників, що вочевидь зашкодить інтересам інформаційної безпеки держави, особливо в умовах пропагандистського тиску з боку Російської федерації, та призведе до перетоку абонентів до неконтрольованих державою платформ розповсюдження телевізійної інформації (наприклад, супутникове телебачення, яке широко представлено території України платформами «НТВ+» та «Триколором»).

Слід звернути увагу, що механізм універсальної програмної послуги не є елементом захисту бізнесу телекомпаній, а механізмом забезпечення плюралізму, тобто громадяни повинні мати гарантований доступ до декількох джерел інформації – суспільне, місцеве та загальнонаціональне мовлення.

Збереження доступності до ефірних програм забезпечить відповідність нормам Директиви ЄС 2002/22/ЄС щодо універсальної послуги в частині вимоги «загального інтересу», оскільки таким чином буде забезпечено медіа-плюралізм та розмаїття програмних послуг (див. Рішення Суду ЄС у справі C-336/07 «Kabel Deutschland Vertrieb und Service GmbH & Co. KG проти Niedersächsische Landesmedienanstalt für privaten Rundfunk»).

Якщо звернутися до досвіду країн ЄС, то практика формування обов'язкових програм є різною, але у будь-якому випадку вона має відповідати інтересам всіх суб'єктів відносин, в першу чергу глядачів. В зв'язку з цим доречно зазначити, що принципом формування універсальної програмної послуги у європейських країнах є т. зв. історичний принцип, відповідно до якого «глядачі виправдано очікують можливості продовжувати дивитися канали, які вони історично звикли дивитися» (див. Рекомендації експерта Ради Європи Ів Саломон від 21 травня 2013 р).

Отже, слід зберегти доступність програм загальнонаціональних мовників як гарантію плюралізму.

Наслідком недоступності для громадян українського телебачення стане звуження прав громадян на отримання інформації всупереч встановленому статтею 3 Конституції України принципу, що головним обов'язком держави є утвердження і забезпечення прав і свобод людини, а також призведе до порушення статті 22 Конституції України, якою встановлена заборона при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів звужувати зміст та обсягу існуючих прав і свобод.

З метою дотримання балансу прав, свобод та інтересів всіх суб'єктів телеінформаційного простору, дотримання принципу плюралізму та гарантування громадянам прав на інформацію, пропонується зберегти доступність вітчизняних програм, що розповсюджуються з використанням радіочастотного ресурсу шляхом встановлення законодавчої норми про заборону стягнення плати за ретрансляцію вказаних програм як провайдерами так і телекомпаніями.

2. Встановити на рівні закону норму, що місцеві програми не є обов'язковими для провайдерів, що надають послуги на всій території України.

Проектом закону передбачається включення до універсальної програмної послуги всіх програм телерадіоорганізацій місцевої і регіональної категорії мовлення, які здійснюють мовлення в межах не більше ніж однієї області (або виключно в межах Автономної Республіки Крим), міст Києва та Севастополя, які відповідно до ліцензій на мовлення здійснюють ефірне телевізійне мовлення або багатоканальне мовлення з використанням радіочастотного ресурсу (цифрове мовлення з використанням радіочастотного ресурсу), на території розташування відповідної багатоканальної телемережі, за умови, що такі телерадіоорганізації не здійснюють ретрансляції програм інших мовників та не володіють іншими ліцензіями, які дозволяють здійснювати ефірне мовлення або багатоканальне мовлення з використанням

радіочастотного ресурсу (цифрове мовлення з використанням радіочастотного ресурсу) в інших областях (регіонах) України (далі-локальні програми).

Тобто, локальні програми будуть обов'язковими для кожного провайдера, незалежно від технології, що ним застосовується чи території його діяльності.

Водночас, провайдери, що надають послуги на всій території України з використанням технологій супутника (DTH) чи Інтернет (OTT) не мають можливості включити до всіх своїх пакетів місцеві ефірні програми.

Проектом передбачається, що перелік програм універсальної програмної послуги затверджується Національною радою для населеного пункту (село, селище, місто, район, область, територія України), на території якого здійснює діяльність провайдер програмної послуги, з урахуванням виду технології, що використовується для здійснення такої діяльності.

Натомість, на нашу думку, з метою забезпечення чіткого розуміння норм закону та усунення неузгодженості, пропонуємо доповнити законопроект положенням, що локальні програми не є обов'язковими для провайдерів програмної послуги, що відповідно до ліцензії надають програмну послугу на території всієї України.